

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
1. Wstęp	3
2. Definicja przemocy	4
3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w świetle przepisów prawa.....	5
4. Powoływanie Zespołów i ich skład	6
5. Zadania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach procedury „Niebieskie Karty”	9
6. Skala zjawiska przemocy w rodzinie - dane liczbowe Charakterystyka zjawiska przemocy w Gminie Lipiany	12
7. Cele, zadania, działania programu	15
8. Zakończenie.....	19
9. Schemat gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Lipianach.....	20

1. Wstęp

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, styl życia. Niezmiernie ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi.

Przemoc domowa może być skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Najczęściej przemoc w rodzinie występuje w rodzinach najuboższych, jest powiązana z alkoholizmem, niskimi dochodami na członka rodziny, biedą, a także małą świadomością społeczną.

Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie bardzo niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny. Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym. Jest bardzo poważnym i drażliwym problemem społecznym w Polsce, a jednym z istotnych i długofalowych celów polityki społecznej państwa jest tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań antyspołecznych generujących patologie, w tym między innymi przemoc domową.

2. Definicja przemocy

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pod pojęciem przemocy w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, tj.: małżonka, wstępnego, zstępnego, rodzeństwa, powinowatego w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej małżonka, a także osoby pozostającej we wspólnym pożyciu oraz innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Wśród kryteriów pozwalających odróżnić przemoc w rodzinie od innych form ludzkich działań i zaniechań wymienia się:

- intencjonalność sprawcy (motywacje zazwyczaj są niemożliwe do sprawdzenia),
- celowość działania sprawcy (nie są to przypadkowe działania czy będące zbiegiem okoliczności nieszczęśliwe wypadki, są to działania zaplanowane),
- zachowania krzywdzące drugą osobę, ich typy, rodzaje formy,
- relacja władzy czy autorytetu służąca uwodzeniu i budowaniu patologicznej mocy (wykluczenie partnerstwa czy opieki),
- konsekwencje u ofiary w różnych sferach jej życia i ich wiele form, np. zewnętrzne – wewnętrzne, specyficzne – niespecyficzne, ostre i krótkoterminowe – długoterminowe, problemy życiowe i zaburzenia, nawracające, z opóźnionym początkiem,
- łamanie prawa oraz społecznie konstruktywnych norm i zasad dotyczących kontaktów międzyludzkich, odwoływanie się do norm „z pogranicza”, a nie do prawa,
- używanie i odwoływanie się do destrukcyjnych i patologicznych mitów danego środowiska,
- dynamika (narastanie) przemocy i jej procesy.

Rodzaje przemocy domowej:

- *przemoc fizyczna;*
- *przemoc psychiczna;*
- *przemoc seksualna;*
- *przemoc ekonomiczna;*
- *zaniedbywanie*

3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w świetle przepisów prawa

Skuteczność działań podejmowanych przez liczne polskie instytucje oraz podmioty w związku z pojawianiem się sytuacji przemocy w rodzinie zależy od wielu różnorodnych czynników, takich jak chociażby rodzaje świadczonej pomocy, zasoby materialne podmiotów, czy też zasoby ludzkie w postaci szeroko pojmowanych kompetencji osób udzielających wsparcia. To właśnie na te czynniki zwraca się największą uwagę podczas budowania systemu pomocy oraz projektowania nowych rozwiązań, czy metod postępowania z ofiarami oraz sprawcami przemocy w rodzinie. I choć z całą pewnością należy docenić zabiegi mające na celu podnoszenie poziomu skuteczności dotychczas obowiązujących procedur - w postaci zmian legislacyjnych, które nastąpiły w polskim prawodawstwie w 2010 roku - to należy również zauważyć, iż zarówno w rodzimej teorii, jak i praktyce dotyczącej problematyki przemocy w rodzinie brakuje rozważań związanych z szacowaniem ryzyka, które się z owym zjawiskiem wiąże. I to zarówno w kontekście szacowania, czy dojdzie do ponownego niebezpiecznego zachowania sprawcy w rodzinie, której problem już dotknął, jak też rodzaju zagrożeń, jakie mogą pojawić się w danym przypadku oraz ich natężenia.

Z przypadkami przestępstwa przemocy w rodzinie przedstawiciele organów ścigania spotykają się od wielu lat, jednakże postrzeganie tego zjawiska zarówno przez przedstawicieli organów ścigania, jak i przez specjalistów pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie na przestrzeni lat zdecydowanie ewoluowało.

Organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości realizują nowe instytucje prawa wprowadzone ustawą z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw. Widać

systematyczny wzrost liczby stosowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie środków zapobiegawczych, karnych oraz probacyjnych w postępowaniu karnym, co niewątpliwie wskazuje na wzrost świadomości oraz znajomości problematyki przemocy w rodzinie wśród organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, 29 lipca 2005 r. Parlament uchwalił **ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**.

Ustawa ta ściśle określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Zobowiązuje ona osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie do niezwłocznego zawiadomienia o tym Policji lub Prokuratury. Ustawa wprowadziła zakaz stosowania kar cielesnych wobec dzieci, wzmocniła ochronę ofiar przemocy, m.in. poprzez skuteczną izolację sprawców od ofiar przemocy przy zastosowaniu środków separujących, np. zakazu zbliżania czy nakazu opuszczenia wspólnego mieszkania. Ustawa wprowadza bezpłatną obdukcję, a także obowiązkową terapię dla sprawców przemocy domowej. Ponadto uprawniła pracowników socjalnych do interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, wprowadziła także wymóg tworzenia w każdej gminie zespołów interdyscyplinarnych (zwanych dalej zespołami) w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. Powoływanie Zespołów i ich skład

Istotą zespołów jest interdyscyplinarność, zakładająca zaangażowanie różnorodnych instytucji, często odmiennych pod względem kultury organizacyjnej, poczucia ważności celów, czy miejsca problemów związanych z przemocą w rodzinie w całości realizowanych zadań. Aby powołać skuteczny zespół oraz maksymalnie wykorzystać potencjał tkwiący w różnorodności, niezbędne jest stworzenie swoistej „platformy” działania. Tym, co pozwala ograniczyć możliwe niebezpieczeństwa, jest powołanie Zespołu zgodnie z ustaloną, przyjętą wspólnie procedurą.

Ustawą z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu

przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw wprowadzony został obowiązek tworzenia w każdej gminie zespołu interdyscyplinarnego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jest to zadanie własne gminy, stanowiące część gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na który składa się – oprócz tworzenia zespołów interdyscyplinarnych – obowiązek:

- opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (wskazać tu należy na zmianę zapisu ustawowego odnośnie zadania prowadzenia gminnych ośrodków wsparcia; obecne uregulowanie nakazuje gminom zapewnienie miejsca, bez względu na własne zasoby, w oparciu o współpracę z samorządami posiadającymi tego rodzaju ośrodki (zawieranie odpowiednich porozumień, umów).

Tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania określa Rada Gminy w drodze uchwały. Podjęcie uchwały winno być więc pierwszym krokiem w procedurze tworzenia zespołu interdyscyplinarnego.

Podstawą do powołania i funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego jest zawarcie porozumień między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta, a podmiotami wchodzącymi w skład zespołu interdyscyplinarnego. Zawarcie porozumienia ma istotny wpływ na działanie zespołu interdyscyplinarnego w kontekście zapisu, iż członkowie zespołu wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Porozumienie stanowi bowiem formę zobowiązania do zapewnienia i stworzenia możliwości udziału w posiedzeniach i pracach zespołu wytypowanych przedstawicieli, ramach wykonywania swoich obowiązków służbowych i zawodowych.

Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta na

podstawie zarządzenia. Odpowiednio zarządzeniem jest dokonywana personalna zmiana składu zespołu interdyscyplinarnego, na wniosek podmiotów wchodzących w jego skład. Dane wytypowanych przedstawicieli podmiotów wchodzących w skład zespołu przekazywane są zgodnie z postanowieniami zawartych porozumień (o którym mowa była wyżej). Jako fakultatywny element procedury proponuje się spotkanie wstępne wytypowanych przedstawicieli (przed powołaniem zespołu zarządzeniem) celem konsultacji w zakresie ostatecznego składu zespołu, np. ustalenia, czy istnieje możliwość rozszerzenia składu zespołu np. o przedstawicieli organizacji pozarządowych, czy innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- policji;
- oświaty;
- ochrony zdrowia;
- organizacji pozarządowych.

W skład zespołu mogą wchodzić również kuratorzy sądowi, a także prokuratorzy oraz przedstawiciele podmiotów innych niż określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Spośród członków Zespołu wybierany jest przewodniczący. Ustawodawca nigdzie nie wskazał ani zawodu, ani stanowiska przewodniczącego Zespołu. Artykuł 9a, ust. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi jedynie: „Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego jest wybierany na pierwszym posiedzeniu zespołu spośród jego członków”. Potencjalnie więc przewodniczącym zespołu może zostać każda osoba powołana przez wójta/burmistrza/prezydenta w skład Zespołu. Ponad 90% przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych, którzy odpowiedzieli na ankietę i z którymi rozmawiano, to pracownicy socjalni, bardzo często osoby kierujące ośrodkiem pomocy społecznej lub jakimś działem w ośrodku (pomocy specjalistycznej, pomocy rodzinie, diagnostycznym

– w zależności od przyjętego nazewnictwa).

5. Zadania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Zgodnie z art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przez procedurę „Niebieskie Karty”, należy rozumieć ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie przez przedstawicieli poszczególnych służb. W obecnie obowiązującym stanie prawnym wszczęć procedurę „Niebieskie Karty” mają obowiązek przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia. Znowelizowana w 2010 roku ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zakłada, że przedstawiciele każdej ze służb, które w praktyce zawodowej stykają się z osobami doznającymi przemocy w rodzinie, będą aktywnie i profesjonalnie włączać się w system powstrzymywania przemocy i pomocy osobom pokrzywdzonym. Narzędziem do podejmowania interwencji w ujawnionych przypadkach przemocy jest procedura „Niebieskie Karty” (NK).

W procedurze "Niebieskie" Karty na poszczególne podmioty uprawnione do wszczynania procedury zostały nałożone obowiązki, wynikające z umocowań prawnych. Żaden z wymienionych podmiotów, którego zadaniem jest między innymi praca w bezpośrednim kontakcie pomocowym, nie został zwolniony ze wszczynania procedury "Niebieskie Karty".

Poniżej przedstawiono zadania wiodące, które sprzyjają współpracy między podmiotami współodpowiedzialnymi za rozpoznawanie przemocy:

Policja:

- ochrona życia, zdrowia i mienia,
- inicjowanie i organizowanie działań zapobiegających przestępstwom i wykroczeniom oraz współdziałanie z organizacjami pozarządowymi, samorządowymi, państwowymi w tym zakresie,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców,
- podejmowanie interwencji,
- sporządzanie notatek służbowych i Niebieskich Kart oraz prowadzenie

- procedury NK, monitorowanie sytuacji,
- zatrzymanie osób stosujących przemoc, stwarzających zagrożenie życia, zdrowia i mienia,
 - wszczynanie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy,
 - zabezpieczanie dowodów przestępstwa,
 - podejmowanie działań prewencyjnych wobec sprawcy,
 - udzielanie informacji o miejscach wsparcia dla ofiar przemocy.

Zespół kuratorskiej służby sądowej – kuratorzy rodzinni:

- badanie sytuacji rodzinnej małoletnich,
- wydawanie decyzji w sprawie sytuacji małoletnich, sprawowania opieki nad nimi,
- określanie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej,
- monitorowanie sytuacji dziecka,
- prowadzenie postępowań o zobowiązanie do leczenia odwykowego,
- wskazywanie obowiązku współpracy z asystentem rodziny.

Zespół kuratorskiej służby sądowej – kuratorzy dla dorosłych do spraw karnych:

- wymierzanie sprawiedliwości,
- chronienie dziecka będącego świadkiem/ofiarą przestępstwa,
- nadzorowanie przebiegu orzeczonej kary,
- w sytuacji nierealizowania zaleceń Sądu modyfikowanie lub wykonanie kary,
- przyjmowanie wniosku o udzielenie pomocy z Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej,
- wnioskowanie/nakładanie środków probacyjnych.

Oświata:

- wspieranie działań wychowawczych,
- udzielanie pomocy pedagogicznej, psychologicznej, edukacyjnej,
- prowadzenie warsztatów umiejętności rodzicielskich/wychowawczych,
- zawiadamianie Sądu Rodzinnego i organów ścigania o przestępstwie lub podejrzeniu jego popełnienia,
- prowadzenie działań w procedurze Niebieskie Karty.

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- wnioskowanie do Sądu Rejonowego o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
- zabezpieczanie środków finansowych na badania biegłych i opłaty sądowe,
- w razie konieczności prowadzenie samodzielnych działań w kierunku rozeznania sytuacji rodzinnej oraz społecznej osoby zgłoszonej (może osobiście rozmawiać z członkami rodziny, wizytować za ich zgodą),
- prowadzenie działań w procedurze „Niebieskie Karty”,
- wzywanie osoby nadużywającej alkoholu na posiedzenie Komisji,
- informowanie o konsekwencjach w sferze prawa rodzinnego,
- udzielanie wsparcia psychologicznego, prawnego, organizowanie dostępu do pomocy terapeutycznej – skierowane do osób uzależnionych oraz współuzależnionych,
- współpraca z rodziną w zakresie udzielania informacji o możliwym wsparciu,
- zawiadamianie organów ścigania o podejrzeniu/stwierdzeniu przestępstwa.

Pomoc społeczna:

- diagnozowanie wywiadem środowiskowym sytuacji rodziny/osoby,
- planowanie pomocy i monitorowanie efektów podjętych działań,
- pomaganie w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udzielanie poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazywanie miejsca, gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udzielanie informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy,
- udzielanie wsparcia materialnego, wsparcia asystenta rodziny,
- kierowanie do miejsc zajmujących się pomaganiem ofiarom przemocy domowej,
- zapewnianie schronienia,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamianie organów ścigania,
- organizowanie punktów informacyjnych, kampanii społecznych, programów profilaktycznych, świetlic,
- współpracowanie z innymi instytucjami i organizacjami

Ochrona Zdrowia:

- ochrona zdrowia pacjenta,
- udzielanie pomocy medycznej, organizowanie transportu, pomoc w kontaktowaniu się ze specjalistami,
- rozpoznawanie sygnałów świadczących o przemocy,
- informowanie o miejscach wsparcia,
- rozpoczynanie procedury Niebieskiej Karty,
- proponowanie/udzielanie informacji o możliwości uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego, analogicznego jak obdukcja,
- powiadamianie organów ścigania o podejrzeniu/popełnieniu przestępstwa.

6. Skala zjawiska przemocy w rodzinie - dane liczbowe Charakterystyka zjawiska przemocy w Gminie Lipiany

Gmina Lipiany to gmina miejsko – wiejska zlokalizowana w południowo – zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Według rejestru mieszkańców obecnie gmina liczy 6092 mieszkańców, a w rozbiciu na płeć oraz wiek informacje poddane analizie przedstawiają, że w Gminie Lipiany aktualnie zameldowanych jest 3059 mężczyzn, co stanowi 50,21% populacji w gminie, natomiast kobiet 3033, co daje 49,78%. Z analizy tej wynika, że populacja w gminie Lipiany pod względem płci jest na wyrównanym poziomie.

Tabela 1. Statystyka osób bezrobotnych w powiecie pyrzyckim (kwiecień 2015 r.)

Miasto/gmina	Liczba bezrobotnych				W tym z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiet	w tym zamieszkałych na wsi	w tym kobiet	ogółem	kobiet
Gmina Bielice	192	111	192	111	17	13
Gmina Kozielice	220	118	220	118	20	9
Gmina Przelewice	443	247	443	247	38	13
Miasto i Gmina Pyrzyce	1139	559	407	214	160	77
Gmina Warnice	222	130	222	130	27	12
Miasto i Gmina Lipiany	515	260	184	93	72	35
RAZEM	2728	1425	1668	913	334	159

Analizując niniejsze dane pod względem stopy bezrobocia, poza miastem powiatowym, które ma najwyższy odsetek osób bezrobotnych, w porównaniu do czterech ościennych gmin wskaźnik ten w Gminie Lipiany jest najwyższy. Dla porównania w Gminie Bielice liczba bezrobotnych ogółem to 192 mieszkańców, a w Gminie Lipiany liczba ta osiąga 515 osób. Wskaźnik ten może mieć związek z brakiem miejsc pracy w okolicy, małą ilością zakładów pracy.

Charakterystyka zjawiska przemocy w gminie Lipiany daje dość jednolity obraz pod względem przyczyn występowania przemocy w niniejszej miejscowości, gdzie przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych, jest powiązana z alkoholizmem, niskimi środkami finansowymi, niskim wykształceniem, a także małą świadomością społeczną. Przypadki znęcania się najczęściej odbywają

się w domach rodzinnych w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

Z danych wynika, że głównymi sprawcami przestępstw są mężczyźni – stanowią ponad 90% podejrzanych. Wielu z tych mężczyzn to nieszczęśliwi ludzie, którzy „odziedziczyli” złe wzorce społeczno-kulturowe i na których oddziaływało wiele negatywnych czynników związanych z przypisaną im rolą w danej społeczności. Pierwszym krokiem do przemocy jest nieświadome powielanie złych wzorców, brak kompetencji społecznych i emocjonalnych do radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Brak poczucia własnej wartości często zastępowany jest agresją i przemocą.

Po dokonanej diagnozie dotyczącej problemu przemocy w Gminie Lipiany oraz na podstawie zgromadzonych informacji uzyskanych z Komisariatu Policji w Lipianach, Zespołu Szkół w Lipianach, kuratorów sądowych, pracowników socjalnych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach ustalono, że:

1. Komisariat Policji w Lipianach w roku 2014 odnotował następujące czynności:
 - przeprowadzenie 38 interwencji domowych związanych z przemocą domową,
 - sporządzenie 15 Niebieskich Kart,
 - stwierdzenie, iż liczba pokrzywdzonych w związku z wszczęciem procedury "Niebieskie Karty" to ogółem 10 osób,
 - pokrzywdzone kobiety – 7,
 - pokrzywdzeni mężczyźni – 2,
 - pokrzywdzeni małoletni – 1,
 - liczba sprawców przemocy domowej – 11,
 - w pięciu przypadkach wszczęto postępowania przygotowawcze w sprawach o znęcanie się psychiczne i fizyczne z art. 207 kodeksu karnego,
 - w sześciu przypadkach dokonano zgłoszenia do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Na podstawie informacji otrzymanych z Zespołu Szkół w Lipianach ustalono, że wśród uczniów podczas przerw lekcyjnych zdarzały się akty przemocy, agresji- były to sporadyczne przypadki agresji fizycznej i werbalnej – wyśmiewanie, przezywanie, skarżenie, szyderstwa, bójki rówieśnicze, wyzwiska, kopanie. Występuje także agresja niewerbalna jak przedrzeźnianie, robienie min, pokazywanie języka. Wśród uczniów

występowało wulgarne słownictwo, a także obmawianie. Stwierdzono sporadyczne przypadki zastraszania oraz wyłudzenia pieniędzy. Uczniowie zazwyczaj zgłaszali występowanie agresji w szkole oraz zaniedbań ze strony rodziców bezpośrednio do wychowawcy lub pedagoga.

W 2014 roku zanotowano także zdarzenia, jak:

- różne formy zastraszania, szczególnie ze strony starszych uczniów;
- akty przemocy i agresji – przemoc fizyczna i psychiczna;
- czyny przestępcze;
- podejrzenie stosowania przemocy przez rodziców wobec dzieci,
- w większości przypadkach przemocy, demoralizacji czy zastraszania poinformowano policję, Sąd Rodzinny, Prokuraturę, w tym sporządzono jedną Nibieską Kartę przez pedagoga

3. W 2014 roku do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipianach wpłynęło 26 wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu, w tym wnioski te wpłynęły od:

- rodzin osób uzależnionych – 17 wniosków,
- Komisariatu Policji w Lipianach – 6 wniosków,
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach – 3 wnioski.

Analizując powyższe, w 9 rodzinach stwierdzono stosowanie przemocy domowej przez osoby nadużywające alkoholu.

7. Cele, zadania, działania programu

Cel główny programu

Celem głównym „*Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Lipiany na lata 2016-2021*” jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz podniesienie skuteczności działań na rzecz osób doświadczających przemocy oraz stosujących przemoc domową. Cel nadrzędny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wyodrębnionych w ramach celów zadań. Długofalowy charakter programu może przychylnie wpłynąć na realizację poszczególnych zadań i przełożyć się na jego efektywność. Określone w programie zadania będą realizowane przez włączone w jego ramy współpracujące instytucje, służby i organizacje.

Cele szczegółowe, zadania i działania programu

Główny cel będzie realizowany poprzez następujące cele operacyjne:

1. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej poprzez profilaktykę i edukację w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępności i zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom doświadczającym przemocy i większej efektywności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie dostępności i skuteczności działań interwencyjnych i oddziaływań korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Zintegrowanie środowisk i podejmowanie działań na rzecz ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Zwiększenie kompetencji pracowników służb realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Metody działania:

1. Rozpowszechnianie informacji w lokalnych mediach i poprzez materiały edukacyjne.
Organizacja i prowadzenie debat społecznych i zajęć edukacyjnych na terenie miasta Lipiany, wsi Gminy Lipiany i lokalnych szkół.
2. Utworzenie i prowadzenie punktu konsultacyjnego i grupy wsparcia dla osób doznających przemocy.
Utworzenie i prowadzenie terapii indywidualnej i grupowej dla osób doznających przemocy.
3. Utworzenie i prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób stosujących przemoc.
Utworzenie i prowadzenie terapii indywidualnej i grupowej dla osób stosujących przemoc.
4. Prowadzenie warsztatów i szkoleń dla środowisk i grup zawodowych w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie.
5. Udział w szkoleniach dla pracowników służb realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Adresaci Programu.

Program jest skierowany do:

- Mieszkańców Gminy Lipiany.
- Osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Sprawców przemocy w rodzinie.
- Świadców przemocy w rodzinie.
- Osób zagrożonych występowaniem przemocy w rodzinie (z tzw. grupy podwyższonego ryzyka).
- Osób i podmiotów zajmujących się realizacją działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Środki finansowe na realizację Programu.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r. ([Dz. U. 1982 nr 35 poz. 230](#) z późn. zm.) i ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. ([Dz. U. 2005 nr 180 poz.1493](#) z późn. zm.). Środki finansowe na realizację Programu mogą pochodzić z następujących źródeł:

- budżetu gminy Lipiany,
- budżetu samorządu województwa,
- dotacji z budżetu państwa,
- funduszy organizacji pozarządowych,
- funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- grantów z innych źródeł.

Harmonogram realizacji działań Programu.

Program realizowany będzie od 01 stycznia 2016 do 31 grudnia 2021 roku. Jego realizacja ma charakter ciągły, uwzględniający dotychczas wytyczone kierunki działań, jak również otwartość na propozycje nowych rozwiązań wynikających z pojawiających się na bieżąco potrzeb. Dlatego też tabelaryczny harmonogram działań służący wdrożeniu Programu (wskazujący realizatora /realizatorów działań

i okres ich realizacji) będzie przygotowywany każdego roku przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w odniesieniu do zaplanowanych środków na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Program będzie wdrażany we współpracy ze służbami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami tworzącymi lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Lipiany.

Monitorowanie działań Programu

Bieżące monitorowanie niniejszego Programu ma na celu ocenienie, czy osiąga on założone cele. Będzie on prowadzony na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań programu. Za realizację poszczególnych zadań odpowiedzialne są instytucje i organizacje wchodzące w skład „*Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiarm Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Lipiany w latach 2016-2021*”, zgodnie z ich kompetencjami i przeznaczeniem. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich efektywności oraz wdrożenie działań naprawczych w sytuacji ujawnienia ewentualnych błędów i trudności.

Sprawozdawczość

Sprawozdawczość będzie dotyczyć realizacji wszystkich celów, zadań i działań ujętych w Programie, a wskaźniki osiągnięcia zamierzonych celów będą mierzone systematycznie w okresach rocznych. Ośrodek Pomocy Społecznej składa corocznie sprawozdania Burmistrzowi Lipian w terminie do końca II kwartału następnego roku.

Ewaluacja

Systematyczne prowadzenie ewaluacji pozwoli dostrzec wpływ podejmowanych przedsięwzięć na podniesienie skuteczności działań na rzecz osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a zarazem stanowi podstawę rozpoznania, a następnie planowania i wdrażania działań naprawczych.

Nadzór nad realizacją Programu

Za realizację Programu, koordynację przedsięwzięć podejmowanych na rzecz osób doświadczających przemocy oraz osób ją stosujących odpowiada Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach. Jemu również powierza się odpowiedzialność za rozpatrzenie sygnalizowanych problemów związanych z realizacją programu, jak i potrzebę wprowadzenia zmian do niniejszego dokumentu. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Burmistrz Lipian.

8. Zakończenie

Zadaniem specjalistów jest diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, jak również inicjowanie działań w stosunku do sprawców.

W poszukiwanie skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie i w pomaganiu jej ofiarom angażuje się w Polsce coraz więcej profesjonalistów i wolontariuszy, organizacji pozarządowych i specjalistycznych instytucji. Nie jest to łatwe zadanie, dlatego że środowisko rodzinne jest i powinno być chronione przed ingerencją z zewnątrz. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga wnikliwego rozumienia złożoności zjawisk występujących w życiu rodzinnym, jak i szczególnej troski i rozwagi w trakcie interwencji.

Opracowała:

Marta Wojciech
*Przewodnicząca Gminnego Zespołu
Interdyscyplinarnego
ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Lipianach*

9. Schemat gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Lipianach

